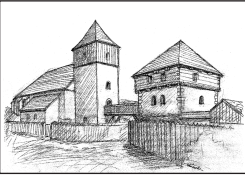

Procházka Městskou památkovou zónou Sedlec-Prčice

1. Tvrz Vítka z Prčice

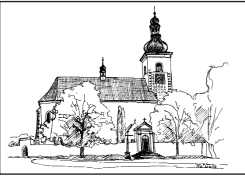
Proti kostelu sv. Vavřince, v místě dnešní silnice a čp. 88 a 92, stálo s největší pravděpodobností **rodové sídlo** jednoho z nejvýznamnějších českých šlechtických rodů - **Vítkovců**. Prvním písemně doloženým členem je r. 1169 Vítek I. Výslovné uvedení Vítka s predikátem „z Prčice“ je ovšem datováno až mezi lety 1184 a 1185 v souvislosti s bitvou u Loděnice (23. 1. 1179). **To je zároveň první písemná zmínka o existenci Prčice**. Vítkovci a jejich potomci měli v erbů **pětিলistou růži**. **Tato růže je nejstarším doloženým šlechtickým erbem** v českých zemích.

Tvrz stála u kostela – v těch časech to bývaly kostely s tribunou, na kterou byl přímý vstup z šlechtického sídla přes krytý můstek. Právě takovým vstupem do přického kostela je dodnes patrný portálek v jeho věži. Pro tvrz v sousedství kostela svědčí i sklepení pod čp. 88. Jeho část je vytesaná ve skále jako chodba, je zde i studánka s trvale prýstící vodou.

2. Kostel sv. Vavřince

Kostel sv. Vavřince byl založen ve slohu románském současně s rodovým sídlem Vítkovců, tzn. nejpozději ve 12. století. Ve druhé polovině 14. století byla zřejmě odstraněna románská apside a přistavěn gotický presbytář a sakristie. Na jižní straně věže se zachovala část původních renesančních sgrafit. Při požáru v roce 1701 byla téměř celá Prčice zničena. Požár se nevyhnul ani kostel, shořely krovky nad lodí i ve věži a spadly zvony. Za patronátu Jana Víta Malovce z Malovic byl v roce 1730 kostel opraven, věž byla zvýšena a zastřešena ve slohu barokním. V roce 1731 byly do kostela pořízeny nádherné barokní varhany. Ty zhotovil věhlasný varhanářský mistr **Bedřich Semrád ze Sedlce** (1704 – 1784). Barokní oltář dal pak v roce 1817 opravit další přický mecenáš - Karel Burka.

V kostele byli pohřbeni příslušníci místních šlechtických rodů Malovců z Malovic, Velemyšských, Mitrovských z Nemyše a Vrchotických z Loutkova. Nevylučuje se, že zde byl pohřben také proslulý stavitel rybníků **Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan** nebo jeho dcera. Když bylo v roce 1954 v rámci stavebních oprav vnitřku kostela vyzvednuto z jeho podlahy 12 náhrobních kamenů, aby „nebyly ošlapem dále poškozovány nápisy a reliéfy na nich“, byly podlahou nalezeny úlomky červené mramorové desky se zřetelným jménem „Krczin“. V roce 1875 byl u kostela zrušen hřbitov.

Chrámová loď byla opravována v roce 1993 a v letech 1994 – 1995 pak věž a ohradní zeď s gotickými brankami. V roce 1998 byl obnoven interiér kostela a v letech 2001 – 2003 provedena generální oprava varhan. V roce 2005 se při velkém větru ulomila hrotnice z cibulí a křížem a poničila střechu. Podrobná prohlídka technického stavu kupole odhalila velké poškození, proto bylo přistoupeno k její generální opravě. Ta proběhla v letech 2006 – 2007.

3. Morová kaple

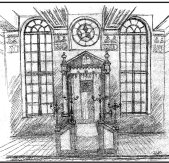
Morová kaple je zřejmě nejstarší kapličkou ve správním území města Sedlec-Prčice. Byla postavena po morové epidemii v roce 1680 na okraji pole, kam byly pohřbívány oběti, jichž se zde počítalo na sta. Kaple se zachovala téměř v nezměněné podobě a je chráněným památkovým objektem. Podle IV. dílu regionalistické publikace Čenka Habarta „Sedlčansko, Sedlecko a Voticko“ z roku 1941 se v kapli nacházel oltář s cenným obrazem malovaný na dřevě. Zpodobňoval svatou Pannu Marii Svatohorskou se sv. Šebestiánem a sv. Rochem, za nimi stál anděl s otevřenou knihou a prosbou za ochranu před morem. Na levé zdi byla zavěšena gotická, 1,3 m vysoká socha Madony, držící na ruce Ježíška s jablkem. Bohužel oltář, obraz, ani socha Madony se nedochovaly.

4. Židovská synagoga

Dnes již neexistující **židovská synagoga** byla postavena v dvorním traktu původního domku v letech 1852-1854, měla 58 mužských sedadel a na galerii 22 sedadel ženských. Vnější vzhled synagogy byl velmi prostý a nenápadný. Stavba byla zastřešena valbovou střechou. Interiér synagogy byl v souladu s obvyklými pravidly bohatě zdoben. Přední trakt objektu byl v roce 1875 přestavěn na školu pro židovské děti, která fungovala do roku 1910.

Dne 4. září 1942 bylo transportováno 31 židovských obyvatel Prčice do koncentračních táborů, tím skončila téměř třisetletá existence židovského osídlení Prčice. Po válce byla synagoga zrušena a po prodeji družstvu Opus v roce 1961 radikálně přestavěna na výrobní provozovnu speciálních sedlářských výrobků. V roce 2007 zakoupil objekt soukromý majitel, který započal s jeho rekonstrukcí.

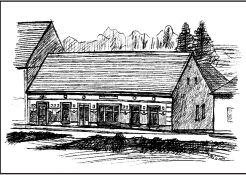

5. Ateliér Prčice

Dům s číslem popisným 6 je součástí historické zástavby Vítkova náměstí v Prčici. V průběhu několika století zanechaly šťastné i nešťastné osudy obyvatel domu v jeho zdech výraznou atmosféru. Ve čtyřicátých letech 19. století koupila dům židovská rodina **Alexandra Frieda**, který zde v roce 1852 založil rodinnou firmu na „výrobu likérů a lihovin

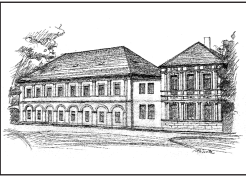
a velkoobchod zbožím koloniálním, vínem a octem“. Firma s názvem „**Alexandr Fried a syn**“ zde působila až do roku 1942. Ani příslušníci rodiny Friedů se nevyhnuli nuceným transportům do koncentračních táborů. Všichni zahynuli v koncentračním táboře Osvětim v roce 1943.

Od roku 1947 v objektu působilo **hospodářské družstvo**. V hospodářských budovách byl ustájen dobytek, byla zde zřízena výkupna obilí a obchod s koloniálním zbožím. V roce 1963 se družstvo přejmenovalo na **Zemědělský nákupní a zásobovací podnik**. Roku 2001 byl celý objekt zcela opuštěn. V roce 2003 dům koupila soukromá osoba a od roku 2006 je objekt rekonstruován. Ve spolupráci s místními organizacemi je zde provozováno **komunitní centrum** a pořádány nejrůznější kulturní a společenské akce. **Ateliér Prčice je od roku 2009 registrovanou kulturní památkou**.

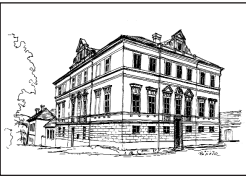
6. Nemocnice v Prčici

Prčická nemocnice, později léčebna dlouhodobě nemocných, je jednou z nejstarších nemocnic ve střední Evropě. Byla postavena díky přickému rodákovi Františku de Paula Pištěkovi, arcibiskupu lvovkému, v místě jeho rodného domu. Nemocnice, od začátku spojena s klásterem milosrdných sester řádu sv. Karla Boromejského, zahájila svůj provoz v létě roku 1845.

7. Zámecký areál

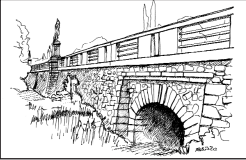
Prčický zámek byl z pozdně gotické tvrze na počátku devadesátých let 16. století přestavěn ve slohu renesančním tehdejším majitelem Adamem Voračickým z Paběnic. Při další přestavbě zámku kolem roku 1730 založil jeho další majitel, Jan Vít Malovec, zámecký park. V roce 1924 zámek zakoupila rodina Ing. Jaroslava Hásky, generálního rady Škodových závodů v Plzni. V roce 1948 byl zámecký areál znárodněn a následně užíván státními statky. V této době došlo k jeho celkové devastaci. V roce 1993 byl zámecký areál s parkem vrácen potomkům posledních vlastníků a od té doby je za přispění Ministerstva kultury ČR postupně opravován. Prčický zámek je registrovanou kulturní památkou.

8. Burkův most

Most mezi Prčicí a Sedlcem byl postaven mezi roky 1815 až 1823 pražským měšťanem a spolumajitelem přického panství **Karlem Burkou**. Do té doby vedla mezi Sedlcem a Prčicí jen blátivá cesta přes bažinaté louky. Karel Burka byl štedrým mecenášem, mj. nechal v Prčici do kašny zavést vodovod a výrazně přispíval na kostel. Přecenil však své finanční možnosti a zbytek života strávil v dlužích a bídě.

Most byl vyzděn z kamene se třemi klenutými průtoky. Jeho délka je 200 m, šířka 10 m. Na zděném ohrazení mostu jsou po pravé straně od Prčice umístěny pískovcové sochy sv. Florian a sv. Jana Nepomuckého v nadživotní velikosti. Sochy jsou dílem významného českého sochaře Ignáce (Michala) Platzera mladšího.

9. Kostel sv. Jeronýma

Kostel sv. Jeronýma byl v Sedlci postaven na přelomu 11. a 12. století v románském slohu jako stavba skromných rozměrů s věží a bočním vchodem na jižní straně lodí. Kolem kostela byl založen hřbitov ohrazený kamennou zdí. Během 14. a 15. století byl kruhový presbytář nahrazen větším gotickým ve tvaru tří stran osmiúhelníku a doplněn gotickou klenbou s kamennými žebry. V 17. století byl plochý dřevěný strop chrámové lodí snesen, loď byla opatřena křížovou klenbou a kostel byl zakryt vysokou a strmou střechou. V této podobě se kostel zachoval až do 19. století.

V roce 1819 byl na západní straně proražen druhý prostornější vchod. V roce 1855 byl u kostela zrušen starodávný hřbitov. V roce 1874 byla z části upravena a zvýšena věž a dostala štíhlou jehlanovitou střechu. Protože kostel nestačil rostoucímu počtu věřících, byla v letech 1898 a 1899 zbourána celá loď a nahrazena větší novorománskou stavbou podle návrhu Ing. Václav Schweizera ze Slaného. Varhany z varhanářské dílny Em. Š. Petra byly zhotoveny roku 1899. Kostel v Sedlci je zřejmě jediným kostelem v České republice, který je vymalován ve slohu secesním. Vysvěcení kostela se konalo 1. října 1899 o slavnosti sv. Jeronýma.

V původním gotickém kostele byly uloženy ostatky místních farářů, příslušníků šlechtických rodů Mitrovských z Nemyše, Radeckých z Radče, vladckých a rytířských rodů žijících v okruhu sedlecké farnosti. V kostele se dodnes zachovala původní žulová románská křtitelnice. Chloubou kostela jsou dva obrazy od malíře Josefa Vojtěcha Hellicha umístěné na bočních oltářích.

10. Rodný dům Josefa Jelínka

Rodný dům abbé Josefa Jelínka - hudebního virtuosa, skladatele a osobního přítele W. A. Mozarta, později pak Josepha Haydna i mladičkého Ludwiga van Beethovena stojí naproti věži kostela sv. Jeronýma, na rohu Sedlčanské ulice. Ve své době byl nejen uznávaným hudebníkem a žádaným hudebním pedagogem, ale i populárním skladatelem. Za svůj plodný muzikantský život složil více než 100 skladeb pro piano a varhany, z toho jich bylo 25 vydáno tiskem. Jsou to hlavně fantazie

a variace na Mozartovo téma. Jelínkova popularita byla ve své době tak veliká, že řada vydavatelů vydávala skladby jiných autorů pod jeho jménem. Během svého života nashromáždil značné jmění, ve své závěti však nezapomněl ani na rodné město a založil zde nadaci na podporu studujících, na osázení chudých dětí školních a na opatrování hudebních nástrojů při sedleckém kostele.

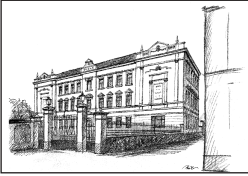
11. Památník padlých

Zhruba tři sta metrů od bývalé měšťanské školy bylo na poli za městem **7. května 1945** nacisty demonstrativně popraveno 11 místních občanů. V roce 1969 zde bylo upraveno pietní místo a umístěna socha akademického sochaře Václava Bejčka jako věčné memento těchto tragických událostí. Každoročně 7. května si místní občané ony smutné okamžiky připomínají položením věnců „*na popravisti*“.

12. Hřiště Na Starce

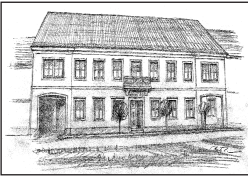
Na místě **dnešního zdravotního střediska a dětského hřiště** stávala v letech 1904-1945 velká dvoupatrová budova obecné a měšťanské školy. Na svou dobu moderně vybavená škola byla chloubou Sedlce. Dne 5. května 1945 uposlechli místní občané výzvy pražského rozhlasu a začali odzbrojovat německé vojáky projíždějící městem. Budova školy posloužila k jejich internaci. Druhý den je přijely oddíly SS vysvobodit a školu, jako místo potupy německého národa, vypálily. Hořela několik dní a němečtí vojáci zakázali budovu hasit. Zbyly z ní jen holé zdi, ty pak byly strženy a opodál se v roce 1947 začala stavět nová, moderní škola. Již 2. 9. 1948 bylo nouzově zahájeno vyučování a 12. září 1949 byla školní budova slavnostně otevřena, zkolaudována však byla až v roce 1952.

Výstavba zdravotního střediska byla zahájena v roce 1986 a dne 4. 6. 1990 bylo středisko slavnostně otevřeno. V roce 2002 zde za finančního přispění Města Sedlec-Prčice, Středočeského kraje, Nadace VIA a obecně prospěšné společnosti Český Merán vzniklo dětské hřiště, které vzpomínku na zničenou starou školu nese ve svém názvu – „*Na Starce*“.

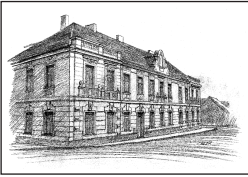
13. Radnice

Budova radnice s číslem popisným 62 stojí na sedleckém náměstí od roku 1850. Po velkém požáru, který postihl Sedlec 2. srpna 1845, ji na základech svého vyhořelého domu pro účely města a c.k. okresního úřadu nechal postavit bohatý sedlecký občan **Leopold Černický**. Původní radnice se do té doby nacházela v domě vedlejším, v čp. 61, kde se doposud říká „Na Rychtě“.

14. Okresní dům

Na místě „**Okresního domu**“ stávala odedávna sedlecká škola. První písemná zmínka o existenci školy pochází z první poloviny 17. století, ale je více než pravděpodobné, že zde bývala ještě daleko dříve. Budova byla příliš malá a v jedné třídě se tisnilo velké množství žáků (kupříkladu v roce 1828 navštěvovalo školu 200 žáků!). Proto byla v roce 1856 zvýšena o jedno patro. Když byla v roce 1905 otevřena nová škola, byla budova přestavěna pro účely c.k. okresního úřadu.

15. Rodný dům Prokopa Chocholouška

Dům čp. 31 v Dlážděné ulici vypadal v roce 1819 úplně jinak než dnes. Byla to přízemní chaloupka se dvěma okénky ve štítu. Právě zde se v onom roce do rodiny ševce Chocholouška narodil nejmladší syn Prokop, pozdější novinář, spisovatel a národní buditel. Jako novinář působil v redakcích listů Čas a Hlas, kde se spřátelil s Janem Nerudou. Těžištěm jeho díla je historická próza. V povídkách a románech z české historie připomínal bývalou existenci českého státu. Pro své radikálně demokratické smýšlení byl pod neustálým policejním dohledem. Zemřel vyčerpaný, uštváný policejní diktaturou a chudobou v domácnosti svého přítele Antonína Čechoslava Fikara, nadějkovského faráře.

16. Rodný dům Jaroslava Spirhanzla

V Sedlci v **domě čp. 16** se dne 27. 4. 1889 do rodiny stavitele narodil budoucí zemědělský inženýr, doktor technických věd, vědec, výborný kreslíř, překladatel, romanopisec a také básník Jaroslav Spirhanzl, užívající již od mládí pseudonym „Duriš“. Byl uznávaným odborníkem v oboru půdoznalectví a dovedl svůj obor také dobře přibližovat laikům. Vedle toho napsal řadu poutavých prací a článků, např. o stromech, květinách, o starých chalupách z okolí Sedlce a Prčice, které doprovodil svými kresbami. Díky jeho knize „Staré jihočeské chalupy“ se nám tak zachoval obrázek našeho venkova těch let. Výborně psal také beletrii a poezii. Jaroslav Spirhanzl-Duriš zemřel v Mariánských Lázních v roce 1960. Jeho rodný dům byl přestavěn v roce 1926.

Informační centrum města Sedlec-Prčice a regionu Český Merán

Vítkovo náměstí 69, 257 92 Sedlec-Prčice, tel./fax: 317 834 328, e-mail: infoops@ceskymeran.cz

Základní turistické informace najdete na www.sedlec-prce.cz

Vydáno v roce 2010 z finančních prostředků města Sedlec-Prčice a obecně prospěšné společnosti Český Merán.